

Forvaltningsplan for småvilt i statsallmenningene i Lierne (Høringsutkast 22. mars 2024)

Tord Åberg (red.)

Vedtatt av Sørli fjellstyre, den
Vedtatt av Nordli fjellstyre, den

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Beskrivelse av statsallmenningene i Lierne	3
3. Adaptiv viltforvaltning	4
4. Fjellstyrene i Liernes mål	6
5 Beskatning og regulerende tiltak	7
5.1 <i>Beskatning av rype</i>	7
5.1.1 Hvor mye kan vi ta ut?	7
5.1.2 Regulering av jakttrykk	9
5.1.3 Bag-limit rypejakt	11
5.1.4 Jaktfeltinndeling rypejakt	12
5.1.5 Tidspunkt for jakt	12
5.1.6 Snarefangst	12
5.2 <i>Beskatning av andre småviltarter</i>	13
5.2.1 Hvor mye kan tas ut?	13
5.2.2 Regulering av jakttrykk	13
5.2.3 Bag-limit skogsfugljakt	14
5.2.4 Bag-limit jakt på andre småviltarter	14
5.2.5 Jaktfeltinndeling skogsfugl- og harejakt	14
6 Rovviltkontroll	15
7 Tilbud av jaktkort for jakt og fangst på småvilt	16
7.1 <i>Jaktretten i statsallmenning og krav til jaktkort</i>	16
7.2 <i>Jaktkort for utenbygdsboende</i>	16
7.2.1 Jakt i perioden 10. september - 30. september	16
7.2.2 Jakt i perioden 2. oktober - 23. desember	16
7.2.3 Jakt i perioden 1. januar - siste februar	17
7.2.4 Sesongkort	17
7.2.6 Jaktkort sammen med fjellstyrehytter	17
7.3 <i>Jaktkort for innenbygdsboende</i>	17
7.4 <i>Viktige datoer knyttet til tildeling og salg av jaktkort</i>	18
8. Litteratur	19
Vedlegg	20
Vedlegg 1 <i>Oversikt over takseringslinjer</i>	20

1. Innledning

Primæroppgavene til fjellstyret er å forvalte og administrere bruksrettene, hovedsakelig seter, beite, jakt og fiske, i statsallmenningene. Forvaltningen skal skje på en måte som tar hensyn til naturvern- og friluftsjnteressene, og som fremmer næringslivet i bygda. Statskog forvalter grunneierrettighetene i statsallmenningene.

Fjellstyrene i Lierne har ansvaret for å forvalte småviltet etter fjellova på store landområder som omfatter mer enn 1 300 kvadratkilometer, hvorav rundt 1 000 kvadratkilometer består av egnete habitatområder for rype. Statsallmenningene dekker også omfattende skogområder som huser skogsfugl og hare.

Naturmangfoldloven understreker viktigheten av bærekraftig forvaltning av viltressurser og fastslår at jakt kun kan tillates når pålitelig dokumentasjon indikerer et høstingsverdig overskudd hos artene. I forskrift om jakt, felling, fangst og fiske i statsallmenning, § 1, *Formål*, heter det at «Vilt og fisk i statsallmenning skal forvaltes slik at hensynet til naturmangfoldet ivaretas. Innenfor denne rammen skal ressursen utvikles med sikte på å ivareta rettigheter etter fjellova, fremme det lokale næringslivet og sikre allmennhetens adgang til jakt, fiske og friluftsliv.

Hensikten med denne forvaltningsplanen er å sikre biologisk bærekraftig forvaltning og dokumentere grunnlaget for fjellstyrets faglige vurderinger som gjøres omkring jaktuttak og andre beslutninger. Planen skal være godkjent av Lierne kommune. Planens geografiske område omfatter all statsallmenning i Lierne kommune. Planen gjelder fra den er vedtatt og inntil annet er bestemt.

2. Beskrivelse av statsallmenningene i Lierne

Statsallmenningene i Lierne består av seks allmenninger som til sammen utgjør omtrent 1300 km² og dekker halvparten av Lierne kommune. Statsallmenningene har et variert terreng, bestående av barskogområder, fjellskoglier, myr og snaufjell, i tillegg til nesten 2000 fiskevann. Variasjonen i terrenget gjør at det finnes gode leveområder både for li- og fjellrypa, orrfugl, storfugl og andre småviltarter. Av det totale arealet anses 1030 km² som egnet lirypehabitat, ifølge estimater fra Kvasnes (2018).

Tilgjengeligheten til statsallmenningene varierer betydelig. Enkelte områder, som de veinære områdene på Lifjellet, Muru, Kingen og Guslia, er lett tilgjengelige, mens andre områder krever betydelig innsats for å nås. Fjellstyret forvalter 14 fjellstyrehytter i statsallmenningen, som er svært populære blant rypejegere.

Statsallmenningene i Lierne er ifølge inatur (Østgård, pers. med.) blant de områdene i landet med størst etterspørsel etter rypejakt. Etterspørselen antas å overstige viltbestandenes tåleevne, noe som krever regulerende tiltak. I tillegg kan store jegergrupper føre til konflikter med andre brukere av området, slik som beitenæringen, eljegere, friluftsliv og andre interessenter. Dette gjør at det er mange forhold som må tas hensyn til.

3. Adaptiv viltforvaltning

Fjellstyrene i Lierne har en tydelig og klar oppdeling av administrasjonen av småviltjakta i to hovedområder:

1. Forvaltning av småviltet

Dette inkluderer rypetellinger, reguleringer av antall vilt som kan felles, inndeling i jaktfelt og perioder, reguleringer av antall jaktkort og jegere som kan slippe til, statistikkføring, utarbeidelse og gjennomføring forvaltningsplaner, osv. Alle disse oppgavene ivaretas av fjellstyret selv/fjellstyrets ansatte.

2. Salg og markedsføring av jaktkort

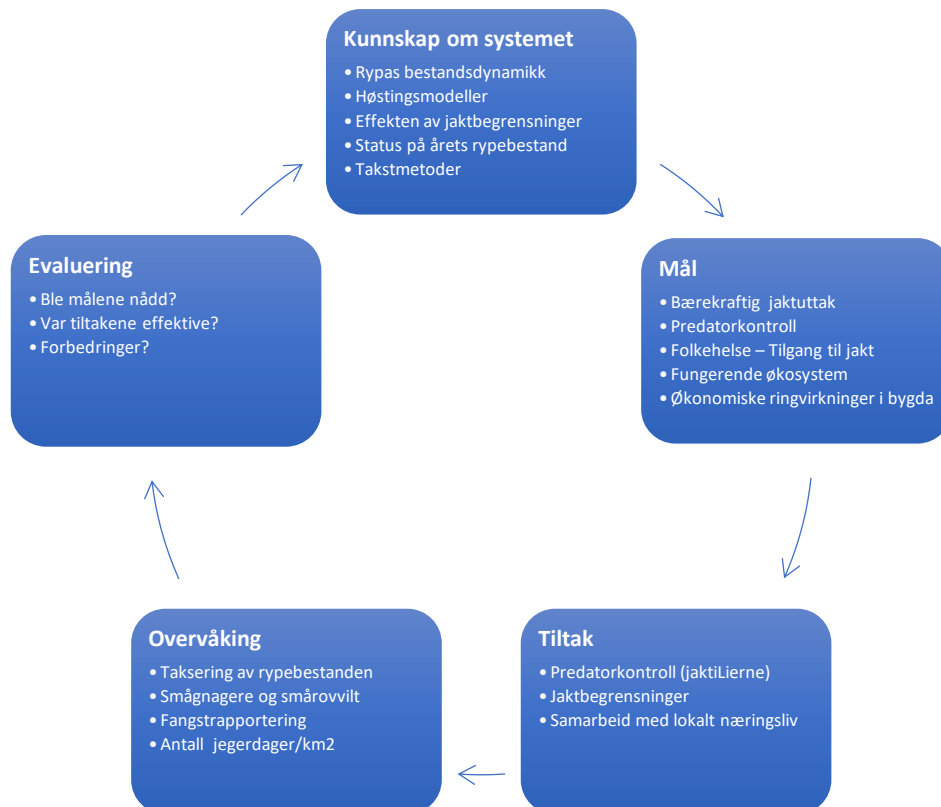
All salg og markedsføring av jaktkort håndteres av inatur gjennom tjenestekjøp.

Fjellstyrene i Lierne praktiserer småviltforvaltning i tråd med prinsippene i Adaptiv viltforvaltning, en modell kjent for å tilpasse seg nye forhold og omfavne usikkerhet som en naturlig del av prosessen. Prosessen er beskrevet av b.a. Carlsson og Danell (2006). Denne tilnærmingen er spesielt egnet for viltforvaltning, da den tar hensyn til kompleksiteten i økologi og usikkerhet i beslutningstaking.

Adaptiv viltforvaltning kan oppsummeres i fem trinn:

1. Kunnskap om artens økologi og økosystemet.
2. Klare mål for forvaltningen.
3. Implementering av tiltak for å oppnå disse målene.
4. Kontinuerlig overvåking av ressursens tilstand og utvikling.
5. Periodisk evaluering og justering av mål og tiltak basert på oppdatert kunnskap og tidligere erfaringer.

Denne tilnærmingen danner en sirkel av kontinuerlig læring, som sikrer dynamisk tilpasning til endringer i ressursen og omgivelsene. Figuren nedenfor eksemplifiserer denne sirkelen.

Pedersen og Storaas (2013) i boken *Rypeforvaltning – Rypeforvaltningsprosjektet 2006–2011 og veien videre* understreker betydningen av adaptiv og lærende tilnærming i viltforvaltningen:

«Kunnskap for riktig jegerforvaltning er takseringer og rapportering av fangsten hvert år. Når man skaffer seg rype- og jaktinformasjon samt noterer ned hvordan jakta ble forvaltet i terrenget over mange år, vil forvalteren etter hvert kunne ta gode avgjørelser basert på kunnskap og erfaring.»

For å kunne ha en adaptiv forvaltning er det viktig med en løpende resultatkontroll, og rask justering av tiltak dersom de ikke virker etter hensikten. Dette vil si at også forvaltningsplanen må følge endringer, og kan måtte endres i åra framover.

4. Fjellstyrene i Liernes mål

1. Bærekraftig forvaltning av småviltet:

- Fjellstyrene i Lierne skal sikre en bærekraftig og økologisk forvaltning av småviltet basert på dokumentert kunnskapsgrunnlag.

2. Tilgjengelighet for bruksberettigede:

- Fjellstyrene i Lierne skal opprettholde tilgjengeligheten av jakt for de bruksberettigede:
  - Det skal legges til rette for rypejakt både i høst- og vintersesongen, med nødvendige reguleringer og begrensninger for å sikre en bærekraftig forvaltning.
  - Jakt og utnyttelse av naturen er av betydning for folkehelsen, og gjennom riktige reguleringer bør tilbudet om jakt opprettholdes selv i dårlige bestandsår.
  - Muligheten for snarefangst skal opprettholdes for innenbygdsboende. Snarefangst har en dyp forankring i Lierne's historie og kultur, og fjellstyrene ønsker å videreføre denne praksisen som en verdifull del av lokalsamfunnets arv. Innbyggere skal ha muligheten til å praktisere snarefangst så lenge det finnes et høstingsverdig overskudd i bestanden.

3. Administrasjon og priser:

- Administrasjon av småviltjakten er en krevende oppgave og utgjør en viktig del av fjellstyrets økonomi. Som forvalter av et av landets største allmenningsarealer, og med tanke på fjellstyrene med mindre arealer eller jaktmuligheter, bør fjellstyrets priser for jakt ligge i det øvre sjiktet innenfor de fastsatte prisrammene.

4. Hensyn til annen bruk:

- Fjellstyrene i Lierne skal ta hensyn til annen bruk av allmenningen, inkludert beitenæringene, friluftsliv og andre, og balansere dette med hensynet til jakt og forvaltning av småviltet.

5 Beskatning og regulerende tiltak

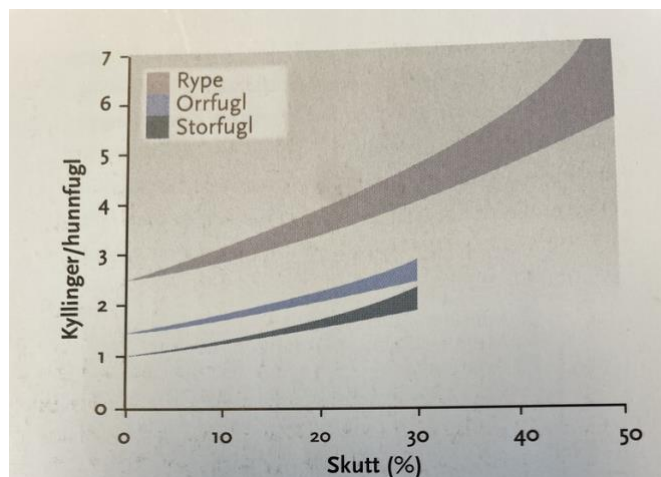
5.1 Beskatning av rype

5.1.1 Hvor mye kan vi ta ut?

I viltforvaltningen er det viktig å vite hvor mye jaktbestandene tåler, eller med andre ord, hva som utgjør et høstingsverdig overskudd og bærekraftig høstingsnivå.

En anerkjent tilnærming er høstingsandelen, som er hvor stor andel av bestanden som kan tas ut. Gjennom rypeforskningsprosjektet har man funnet at et uttak på 15 % av bestanden påvirker ikke neste års bestand, mens 30 % kan spille en rolle (Pedersen og Storaas 2013). Videre har forskere ved Nord universitet påvist at når det er lite rype, under 5-10 ryper/km², blir jegerne relativt sett svært effektive og risikoen for overhøsting øker (Eriksen, Moa & Nilsen 2018).

Kyllingproduksjonen spiller også en rolle for høstingsnivået. Forskning indikerer at for å opprettholde en stabil bestand kreves normalt 2,5 kyllinger per par hvert år for å kompensere for naturlig dødelighet. Alt over denne grensen representerer et overskudd som kan jaktes på (kilde: se figur 1). Det er viktig å huske at kyllingproduksjonen varierer betydelig fra år til år. Derfor kan det være hensiktsmessig å bruke et gjennomsnitt over en treårsperiode for å vurdere kyllingproduksjonen (Kjønsberg, Bakmann og Pedersen 2016). Ved høge tettheter trenger man ikke ta like mye hensyn til kyllingproduksjonen.

Figur 18.10.

Sammenhengen mellom kyllingproduksjon i slutten av august og den prosent av bestanden som kan felles. Forutsetningen for kurven er at jakt pluss naturlig dødelighet skal gi uendret bestand neste høst. Naturlig dødelighet bestemmes ut fra erfaringstall. De øvre linjene av de skraverte områdene gir nødvendig kyllingproduksjon dersom skutt fugl ikke erstattes av immigrasjon, eventuelt bedring i overlevelse for gjen-værende fugl. De nedre linjene forutsetter at 25 % av skutt fugl erstattes på denne måten (Kastdalen 1992).²⁷

Figur 1. Figuren er hentet fra boka til Olav Hjelhjord *Viltet; biologi og forvaltning*, s. 303.

Fastsetting av årlige jaktkvoter krever en helhetsvurdering, der både rypetetthet og kyllingproduksjon tas i betraktning. Fjellstyrene i Lierne takserer hønsefugl etter ca. 200 km hvert år i samarbeid med hønsefuglportalen (oversikt over takseringslinjene er presentert i Vedlegg 1). Aktuelle og historiske takstresultater er tilgjengelige på hønsefuglportalen.no. Estimer fra Kvasnes (2018) indikerer at det egnede lirypehabitatet i statsallmenningene i Lierne er 1030 km². Årlige jaktkvoter kan beregnes ved hjelp av følgende formel: *taksert tetthet * areal lirypehabitat * mål for høstingsandel = årlig jaktkvote*. Tabell 1 gir veiledning for skjønsmessig fastsetting av årlige jaktkvoter for lirype i statsallmenningene i Lierne, basert på taksert tetthet og kyllingproduksjon.

Tabell 1. Veileder for fastsetting av total årlig jaktkvote for statsallmenningene i Lierne. Tabellen er laget etter inspirasjon fra Eriksen, Moa, Singaas & Strømsli 2018.

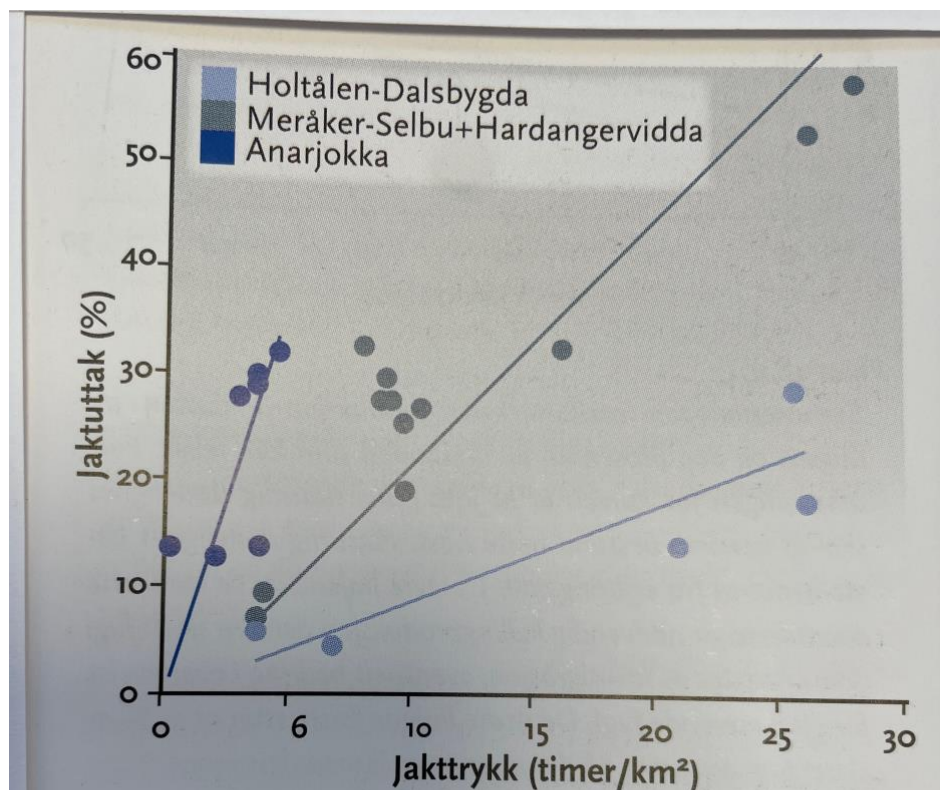
Tetthet	Gj.sn. kyllingproduksjon siste tre år		Mål for høstingsandel
	<2,5	>2,5	
1	Særskilt vurdering gjøres		0-10 %
2			0-10 %
3			0-10 %
4			0-10 %
5			0-15 %
6		900	15 %
7		1 100	15 %
8		1 200	15 %
9		1 400	15 %
10		1 600	15 %
11		1 700	15 %
12		1 900	15 %
13		2 000	15 %
14		2 200	15 %
15		2 300	15 %
16		2 500	15 %
17		2 600	15 %
18		2 800	15 %
19		3 000	15 %
20		4 100	20 %
21		4 300	20 %
22		4 500	20 %
23		4 700	20 %
24		4 900	20 %
25		5 200	20 %
26		5 400	20 %
27		5 700	20 %
28		5 800	20 %
29		6 000	20 %
30		6 200	20 %
35		7 200	20 %
40		8 200	20 %
45		9 300	20 %
50		10 300	20 %

Rypene er ikke jevnt fordelt over alle områdene i statsallmenningene, og det kan være stor variasjon i tetthet mellom områder og jaktfelt. Forskning har vist at rypere som flytter seg, tenderer til å slå seg ned i områder der det allerede er en del rypere til stede. Dette innebærer at dersom rypebestanden i et område blir svært lav, kan det ta lang tid før rypere fra omkringliggende områder flytter seg dit (Kvasnes, Pedersen, Solvang, Storaas & Nilsen 2015). Dette understreker behovet for skjønnsmessige vurderinger av kvotene på jaktfeltnivå.

5.1.2 Regulering av jakttrykk

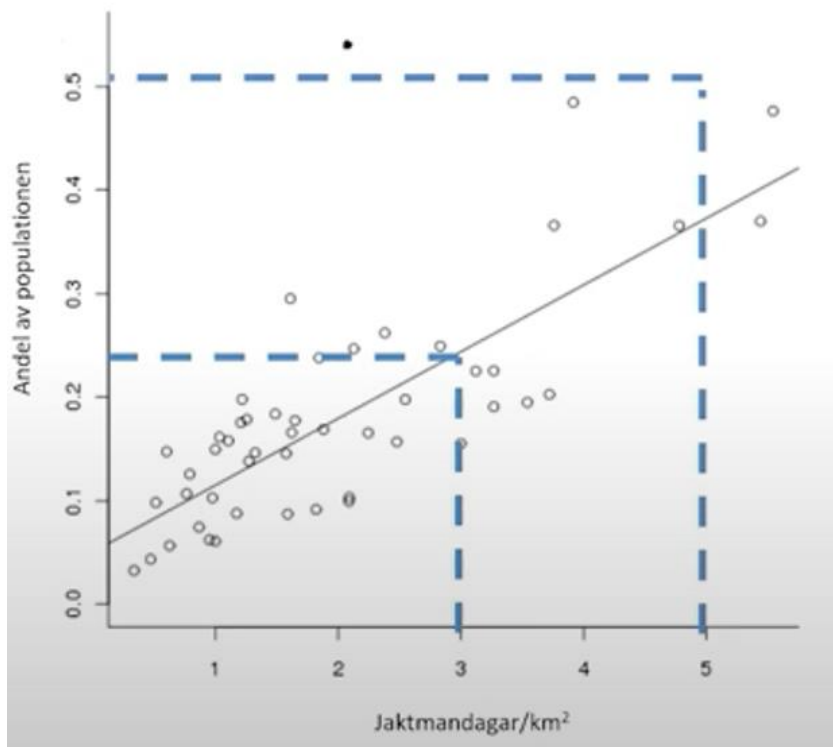
Med jakttrykk menes her antall jegerdager per kvadratkilometer akkumulert gjennom sesongen. Forskning viser en klar sammenheng mellom jakttrykk og andelen av bestanden som blir skutt (se figurene 2–4). En økning i jakttrykket fører til høyere høstingsandel. Å effektivt regulere jakttrykket, vanligvis gjennom begrensning av antall jaktkort, er avgjørende for å kontrollere jaktuttaket.

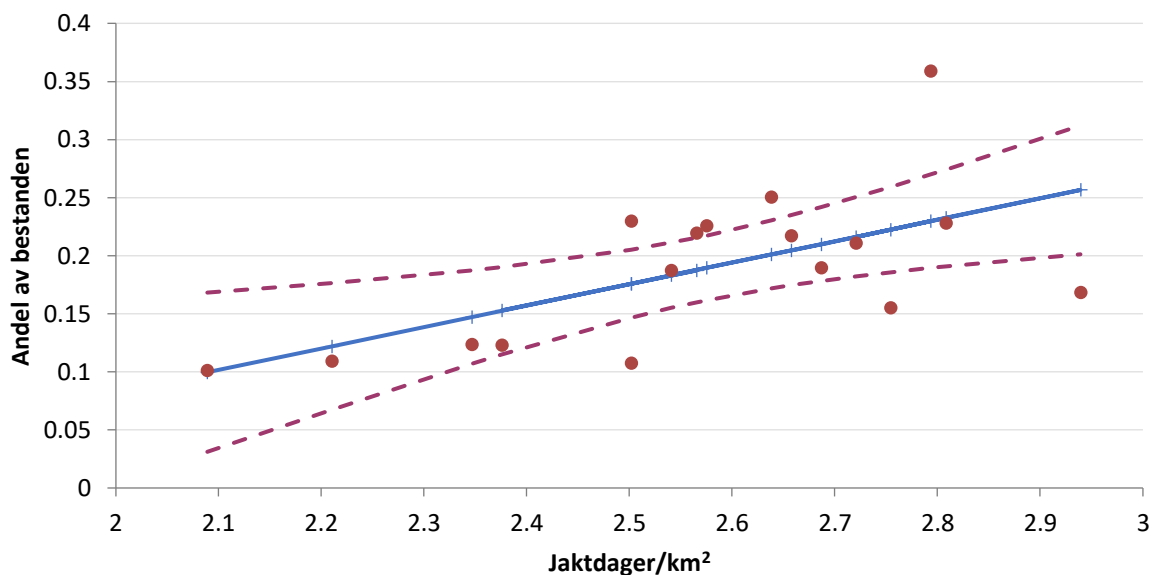
Figur 18.8.

Ulike rypeterreng varierer mye når det gjelder hvor lett det er å felle fugl. I flate og åpne terreng som på Finnmarksvidda (Anárjohka) er det lett å ta ut halve bestanden. I Holtålen-Dalsbygda derimot, klarer ikke jegerne å felle mer enn ca. 20 % av bestanden (Pedersen et al. 1999).²⁶

Figur 2. Figuren er hentet fra boka til Olav Hjeljord *Viltet; biologi og forvaltning*, s. 303.

Figur 3. Figuren viser sammenhengen mellom jakttrykk (jaktmanddager/km²) og andel skutt av bestanden i svenske fjell (Maria Hörnell-Willebrand 2022). Svenskene har satt 3 jaktmanddager/km² som bærekraftig grense og stenger jakta for flere tilreisende jegere når dette nivået nås i jaktfeltene.

Figur 4. Figuren viser sammenhengen mellom jaktdager/km² og andelen skutt av bestanden i statsallmenningene i Lierne, skutt av utenbygdsboende i september i perioden fra 2006 til 2022. Dette er et tidlig utkast av figuren.

Figurene 2–4 tydeliggjør ulikhetene i jaktforholdene for rypen i forskjellige områder. Mens man i Finnmark oppnår raskt en 15 % uttaksrate, kreves det betydelig mer jaktinnsats i Sverige for å nå samme nivå.

Den foreløpige modellen for jaktområdene i Lierne (figur 4) deler likheter med modellen fra Sverige (figur 3). Det kan derfor være hensiktsmessig å bruke den svenske modellen som utgangspunkt og justere den med erfaringstall fra Lierne etter hvert som man høster erfaring.

Følgende retningslinjer for totalt jakttrykk gjennom jaktseasonen fungerer som veiledende utgangspunkt:

- 3 jegerdager per kvadratkilometer i løpet av seasonen.
- Hvis jakttrykket når denne grensen, blir salg av jaktkort og aktiveringer av sesongkort for utenbygdsboende stengt i det aktuelle jaktfeltet. Dette gjelder ikke for innenbygdsboende, så lenge kravet i forskriften til forholdet mellom utenbygdsboende og innenbygdsboende overholdes, der innenbygdsboende kan utgjøre inntil 60 % av totalen.
- Hvis den totale høstingsandelen overstiger 5 jegerdager per kvadratkilometer, blir også jakten for innenbygdsboende stengt i det aktuelle jaktfeltet.

Disse retningslinjene fungerer som utgangspunkt og bør eventuelt justeres gjennom seasonen slik at de fastsatte årlige fellingskvotene overholdes.

Antall jegere per kvadratkilometer per dag

For å unngå store samlinger av jegere og potensielt farlige situasjoner, samt dempe mulige konflikter mellom småviltjegere og elgjegere, stenges jaktfelt for utenbygdsboende jegere når antallet per dag når en fastsatt grense. Denne grensen settes spesifikt for hvert jaktfelt basert på tidligere erfaringer og helhetsvurdering.

5.1.3 Bag-limit rypejakt

Regulering av jaktuttak gjennom dagskvoter er utbredt, selv om forskning indikerer begrenset effekt av dagskvoter på høstingsandelen (Pedersen og Storaas 2013). Til tross for begrenset innvirkning, har dagskvoter andre betydningsfulle indirekte effekter. De signaliserer behovet for måtehold og har dermed en oppdragende funksjon. Videre har høye dagskvoter vist seg å påvirke jegermassen da det oppfattes som et tegn på gode bestander, resulterende i økt tilstrømming av jegere og økt pågang på tilgjengelige kort. Basert på disse erfaringene er det hensiktsmessig å benytte dagskvoter.

Erfaringer fra Lierne antyder at separate dagskvoter for fjellrype og lirype kan være utfordrende ettersom mange jegere har vanskeligheter med å skille mellom artene under jaktsituasjonen. For å forenkle jakten og redusere risikoen for forveksling, bør begge artene inkluderes i samme dagskvote – en tilnærming som anser "en rype som en rype."

Fjellstyrene i Lierne fastsetter dagskvoter basert på helhetsvurderinger i slutten av august, med hensyn til bestandstetthet, kyllingproduksjon og forventet jaktpress. Som retningslinje bør dagskvotene variere i henhold til bestandstettheten:

- Under 10 liryper per kvadratkilometer, bør dagskvoten være 1–2 ryper per jeger per dag.

- Mellom 10 og 20 liryper per kvadratkilometer, bør dagskvoten være 2–5 ryper per jeger per dag.
- Over 20 liryper per kvadratkilometer, bør dagskvoten være 3–8 ryper per jeger per dag.
- Ved svært høge tettheter, over 40 liryper per kvadratkilometer, bør særskilt vurdering gjøres.

Jegere som har rapportert og fått godkjent småroviltfangst hos jakttilierne.no forrige sesong, har mulighet til å felle én ekstra rype som bonus.

Ved tettheter under 10 liryper per kvadratkilometer og/eller kyllingproduksjon under 2,5 kyllinger per par, bør det vurderes innføring av sesongkvoter og/eller ukekvoter per jeger for å beskytte bestandene.

5.1.4 Jaktfeltinndeling rypejakt

For å sikre en balansert forvaltning og jevn fordeling av jakttrykket, er statsallmenningene i Lierne delt inn i ulike jaktfelt. Disse jaktfeltene er utformet med sikte på å unngå overhøsting og for stor tetthet av jegere. Til sammen er det sju hovedjaktfelt for rypejakt i Lierne. I løpet av september blir noen av disse hovedjaktfeltene videre delt opp i mindre segmenter for å sikre en enda mer nøyaktig styring av jakttrykket. Fjellstyrene i Lierne jobber kontinuerlig med å forbedre og optimalisere jaktfeltinndelingen for å møte de skiftende behovene og utfordringene i småviltforvaltningen.

5.1.5 Tidspunkt for jakt

Målet for fjellstyrene i Lierne er å tilby rypejakt gjennom hele sesongen fra 10. september til siste februar. For å oppnå dette, er det nødvendig å jevnt fordele den totale årlige jaktkvoten utover sesongen.

Når i sesongen rypene felles har betydelig innvirkning på neste års bestand. Felling av ryper sent i jakt sesongen har større betydning for neste års bestand på grunn av naturlig dødelighet som er høyest tidlig på høsten og avtar utover i sesongen. Derfor har jakta tidlig i sesongen mindre innvirkning på neste års bestand.

Ønsket fordeling av den årlige jaktkvoten er:

- Cirka 60–80 % av den årlige kvoten bør felles i september.
- Cirka 10–20 % av den årlige kvoten bør felles i oktober–desember.
- Cirka 10–20 % av den årlige kvoten bør felles i perioden januar–februar.

Det er viktig å merke seg at jegere er mer effektive og feller flere ryper per jegerdag tidlig i sesongen enn sent. Jakteffektiviteten synker utover høsten og vinteren, og dermed betyr ikke et solgt jaktkort sent i sesongen nødvendigvis mer for neste års bestand enn et solgt jaktkort tidlig i sesongen, da færre ryper felles per dag senere i sesongen (Pedersen og Storaas 2013).

5.1.6 Snarefangst

Snarefangst har en rik historie i Lierne og har alltid vært en sentral del av lokalsamfunnets kultur og tradisjoner. Fjellstyrene i Lierne ønsker å videreføre snarefangsten som en verdifull

del av den lokale kulturarven. Dette betyr at Innenbygdsboende bør ha mulighet til å utøve snarefangst så lenge det foreligger et høstingsverdig overskudd i bestanden.

For å sikre at fangsten skjer i tråd med prinsippene om bærekraft, blir sesongkvoter for snarefangst årlig vurdert før jul gjennom en nøye helhetsvurdering.

5.2 Beskatning av andre småviltarter

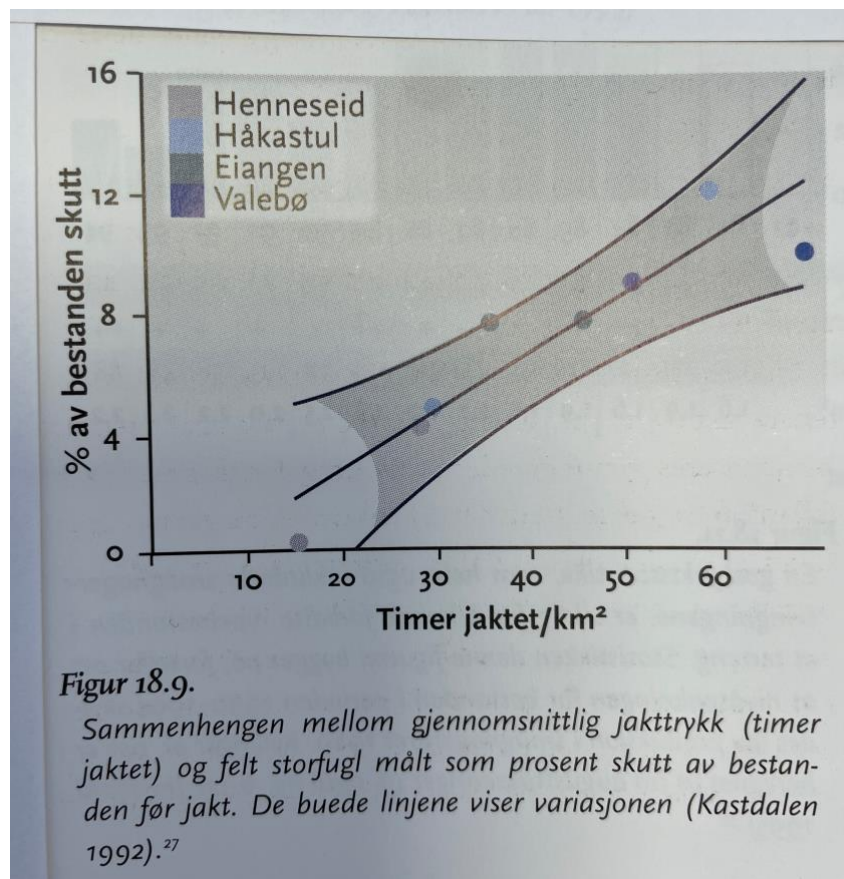
5.2.1 Hvor mye kan tas ut?

Forvaltningen av andre småviltarter enn lirype byr på utfordringer ettersom detaljerte takseringsdata mangler. Vurderingen av bestandene må baseres på en helhetlig vurdering med flere faktorer i betraktning, inkludert liryPETaksering, generelle observasjoner, historisk jaktstatistikk og andre relevante kilder.

Fjellstyrene i Lierne prioriterer et føre-var-prinsipp for å sikre bærekraftige bestander av småviltartene, selv uten detaljerte takseringsdata.

5.2.2 Regulering av jakttrykk

Forskere har undersøkt sammenhengen mellom jakttrykk og høstingsandel for skogsfugl (se figur 6). Figur 1 viser sammenhengen mellom kyllingproduksjonen og den prosenten som kan felles.

Figur 18.9.

Sammenhengen mellom gjennomsnittlig jakttrykk (timer jaktet) og felt storfugl målt som prosent skutt av bestanden for jakt. De buede linjene viser variasjonen (Kastdalen 1992).²⁷

Figur 5. Figuren er hentet fra Hjelhjords bok *Viltet; biologi og forvaltning*, s. 303.

Fjellstyrene i Lierne har opprettet egne jaktfelt for skogsfugl og hare i Muru i Nordli og ved Kingen i Sørli.

- I disse jaktfeltene for skogsfugl og hare, har fjellstyrene i Lierne fastsatt en grense på 5 jegerdager per kvadratkilometer gjennom sesongen, fra 10. september til 23. desember.
- Hvis salget når grensen for perioden, stenges salget for utenbygdsboende i det aktuelle jaktfeltet. For innenbygdsboende opprettholdes jakten så lenge fordelingen mellom utenbygdsboende og innenbygdsboende følger retningslinjene i forskriften, der sistnevnte kan utgjøre inntil 60 % av totalen.

I øvrige jaktfelt er skogsfugljakt og harejakt inkludert i samme jaktkort som for rypejakt, og antall kort begrenses i henhold til retningslinjene for rypejakt.

Antall jegere per dag:

For å unngå store samlinger av jegere og potensielt farlige situasjoner, samt dempe mulige konflikter mellom småviltjegere og elgjegere, stenges jaktfelt for utenbygdsboende skogsfugl- og harejegere når antallet per dag når en fastsatt grense. Denne grensen settes spesifikt for hvert jaktfelt basert på tidligere erfaringer og helhetsvurdering.

5.2.3 Bag-limit skogsfugljakt

For å være føre var, tillater vi jegerne å felle opptil 2 skogsfugler per dag som et utgangspunkt. Jegere med godkjent felling av smårovvilt har mulighet til å felle én ekstra skogsfugl per dag som en bonus, for å oppmuntre til effektiv forvaltning av smårovvilt og en bærekraftig skogsfuglbestand.

5.2.4 Bag-limit jakt på andre småviltarter

For øyeblikket er jaktuttaket på andre småviltarter enn rype og skogsfugl lavt, og derfor har fjellstyret ikke innført begrensninger for jakt på disse artene. Overvåkingen av jaktuttaket skjer gjennom jegerens fangstrapporter, og begrensende tiltak vil innføres ved behov.

5.2.5 Jaktfeltinndeling skogsfugl- og harejakt

I områder der både rypejakt, skogsfugljakt og harejakt foregår samtidig, opplever de ulike jegergruppene konkurranse om tilgjengelige jaktkort. For å sikre tilgang til skogsfugljakt har det derfor blitt opprettet egne jaktfelt for jakt på skogsfugl og hare. For øyeblikket er det etablert tre slike jaktfelt i Muru statsallmenning og ett i Vestre Finnli statsallmenning ved Kingen.

6 Rovviltkontroll

Forskning indikerer at predasjon utgjør den viktigste faktoren bak de store naturlige svingningene i småviltbestandene (Hjeljord 2008). Derfor utgjør kontroll av smårovviltbestandene en vesentlig del av fjellstyrene i Liernes forvaltning. Fjellstyrene i Lierne gjennomfører hovedsakelig to tiltak som bidrar til predator kontroll.

Tiltak 1: Deltakelse i jaktlierne.no-prosjektet

Fjellstyrene i Lierne er sterkt engasjert i Jaktlierne.no-prosjektet, hvor betydelige ressurser dedikeres til å forvalte jaktressursene i Lierne. Fjellstyrene i Lierne innehar prosjektlederrollen. Prosjektets mål og tiltak er tilgjengelige på prosjektets hjemmeside www.jaktlierne.no, hvor to nøkkeltiltak for å redusere predasjon på småviltet fremheves:

1. *Reduksjon av jaktbare småpredatorer:* Dette tiltaket fokuserer på å redusere bestandene av småpredatorer som har en negativ innvirkning på småviltbestandene.
2. *Innsamling av slakteavfall fra elgjakten:* Dette tiltaket går ut på å samle inn slakteavfall fra elgjakten for å redusere tilgangen på mat for småpredatorene. Dette minsker småpredatorenes naturlige matressurser og reduserer deres reproduksjonsrater.

Tiltak 2: Ekstra belønning for felling av smårovvilt

For å motivere jegere til å bidra til innsatsen for å redusere predasjonen på småviltet, vil jegere som har fått godkjent felling av smårovvilt i løpet av det siste jaktåret, bli belønnet med én ekstra rype og én ekstra skogsfugl per dag i dagskvoten som en bonus.

7 Tilbud av jaktkort for jakt og fangst på småvilt

7.1 Jaktretten i statsallmenning og krav til jaktkort

Fjellogen og forskriften om jakt, felling, fangst og fiske i statsallmenning gir retningslinjer for jaktrettigheter og forskjellige typer jaktkort som skal være tilgjengelige i statsallmenninger. Disse retningslinjene gir rammer som fjellstyret må følge ved tildeling og salg av jaktkort.

Jaktrettighetene i statsallmenningene er knyttet til bosted og er delt inn i to hovedkategorier: innenbygdsboende og utenbygdsboende. Innenbygdsboende inkluderer de som har fast bopel i det spesifikke området, basert på definisjoner fra en kongelig resolusjon som følger kommunegrensene fra 1956. Fjellstyrene i Lierne praktiserer at for å regnes som innenbygdsboende i Nordli må man være registrert i folkeregisteret som bosatt i 7882 Nordli den dagen man kjøper jaktkort, og tilsvarende gjelder for Sørli. Utenbygdsboende omfatter alle andre fast bosatte i Norge.

Forskriften har et krav om rimelig fordeling mellom innenbygdsboende og utenbygdsboende. Dette betyr at hvis det er nødvendig å regulere antall jegere, må det være en balansert fordeling mellom disse gruppene, der inntil 60 prosent av jaktkortene kan tildeles innenbygdsboende (40/60-regelen).

Forskriften fastsetter ulike typer jaktkort for småviltjakt: 5-dagerskort og/eller 7-dagerskort, dagskort og sesongkort. Fjellstyret har muligheten til å begrense antallet tilgjengelige kort.

7.2 Jaktkort for utenbygdsboende

Småviltjakten i statsallmenningene i Lierne er delt inn i tre perioder, hver med ulike reguleringer for tilgjengelige jaktkort for utenbygdsboende. Nedenfor beskrives hvordan jaktkortene tilbys i hver av periodene.

7.2.1 Jakt i perioden 10. september- 30. september

Under septemberjakten tilbys 5-dagerskort for utenbygdsboende på to måter:

1. *Søknad og trekning*: Et begrenset antall 5-dagerskort tilbys gjennom en søknadsprosess på inatur. Søknadsfrist er 1. april, med trekning tidlig i mai.
2. *Direktesalg*: Et begrenset antall 5-dagerskort selges i lokale butikker i Lierne i starten av september hvert år. Eksakt dato kunngjøres på fjellstyrets nettside. Kortene fordeles etter førstemann til mølla-prinsippet, og personlig oppmøte kreves.

7.2.2 Jakt i perioden 2. oktober- 23. desember

I denne perioden tilbys et begrenset antall dagskort, ukerskort og sesongkort for utenbygdsboende gjennom inatur og lokale butikker. Salgsstart er 5. september, og førstemann til mølla-prinsippet gjelder.

7.2.3 Jakt i perioden 1. januar- siste februar

Her tilbys et begrenset antall dagskort og ukeskort for utenbygdsboende som kan kjøpes gjennom inatur og lokale butikker. Salgsstart er 1. desember, og førstemann til mølla-prinsippet gjelder.

7.2.4 Sesongkort

Sesongkortene er gyldige fra 2. oktober til siste februar og må aktiveres på bestemte jakt datoer og jaktfelt for å være gyldige. Sesongkortene tilbys på følgende måter:

1. *Søknad og trekning*: Noen sesongkort tildeles gjennom trekning blant de som får 5-dagerskort gjennom mai-trekningen. Fjellstyret er lovpålagt å tilby sesongkort til disse jegerne.
2. *Direktesalg* knyttet til 5-dagerskort for jakt i september: Enkelte sesongkort selges direkte til de som kjøper 5-dagerskort for jakt i september gjennom direktesalg i lokale butikker i månedsskiftet august-september. Fjellstyret er lovpålagt å tilby sesongkort til disse jegerne.
3. *Øvrig onlinesalg og salg fra lokale butikker*: Et begrenset antall sesongkort tilbys for salg på inatur og fra lokale butikker fra 5. september. For disse kortene gjelder «førstemann til mølla»-prinsippet.

Antall tilgjengelige sesongkort og antall mulige aktiveringer per sesongkort blir begrenset for å regulere jakttrykket og jaktuttaket.

7.2.6 Jaktkort sammen med fjellstyrehytter

Ifølge forskriften om jakt, felling, fangst og fiske i statsallmenning, § 2, har fjellstyrene muligheten til å tilby jaktkort som inkluderer overnatting i fjellstyrehytter, så lenge det samtidig tilbys kort uten overnatting.

Under jaktperioden i september er 60% av fjellstyrehyttene forbeholdt innenbygdsboende jaktlag, i tråd med 40/60 regelen. Dette betyr at for jakt i september må innenbygdsboende søke om tilgang på fjellstyrehytter på inatur på samme måte som utenbygdsboende jaktlag.

7.3 Jaktkort for innenbygdsboende

Innenbygdsboende har ingen restriksjoner på antallet tilgjengelige jaktkort. Dette skyldes at denne gruppen årlig kjøper omtrent 10 prosent av de totale jaktkortene. I henhold til forskriften for jakt, felling, fangst og fiske i statsallmenning, kan inntil 60 prosent av jaktkortene reserveres for innenbygdsboende. For øyeblikket er vi langt unna behovet for å begrense antallet jaktkort tilgjengelig for denne gruppen.

Innenbygdsboende kan kjøpe dagskort, ukeskort og sesongkort fra 5. september gjennom inatur og lokale butikker i Lierne.

7.4 Viktige datoer knyttet til tildeling og salg av jaktkort

- **1. april:** Siste frist for å søke om 5-dagerskort i september for utenbygdsboende. Dette er også frist for å søke om fjellstyrehytte knyttet til jakta i september for både utenbygdsboende og innenbygdsboende.
- **Starten av mai:** Trekning av 5-dagerskort for utenbygdsboende.
- **Siste del av mai:** Søknad og trekning av sesongkort for utenbygdsboende som ble tildelt 5-dagerskort tidlig i mai. Fjellstyret er lovpålagt å tilby et begrenset antall sesongkort til disse jegerne.
- **Månedsskifte august-september:** Direktesalg av et begrenset antall 5-dagerskort for september og sesongkort fra 2. oktober til siste februar for utenbygdsboende. Disse kortene er tilgjengelige i lokale butikker i Lierne og selges etter «førstemann til mølla»-prinsippet.
- **5. september:**
  - *Innenbygdsboende:* Salgsstart av dagskort, ukeskort og sesongkort for jakt i perioden 10. september – siste februar.
  - *Utenbygdsboende:* Salgsstart av et begrenset antall dagskort, ukeskort og sesongkort for jakt i perioden 2. oktober – 23. desember. Kortene selges på inatur og lokale butikker etter «førstemann til mølla»-prinsippet.
- **1. desember:** *Utenbygdsboende:* Salgsstart av et begrenset antall dagskort, ukeskort og sesongkort for utenbygdsboende, for jakt i perioden 1. januar – siste februar. Kortene selges på inatur og lokale etter «førstemann til mølla»-prinsippet.

8. Litteratur

Carlsson, L & Danell, K. (2006) Förvaltning i ständig förändring. (C. Åkesson, Red). Vilt och fisk Fakta (1/2006).

<https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/algforvaltning/faktablad-och-artiklar/2006-faktablad-1-web.pdf>

Eriksen, L.F., Moa, P.F., Singaas, G. & Strømsli, O.A. (2018). Revidert forvaltningsplan for lirype i Åfjord statsallmenning. FoU-rapport nr. 24. Nord universitet. <http://hdl.handle.net/11250/2491920>

Eriksen, L.F., Moa, P.F. & Nilsen, E.B. (2018). Quantifying risk of overharvest when implementation is uncertain. *Journal of Applied Ecology* 55:482-493. <https://doi.org/10.1111/1365-2664.12992>

Hjelhjord, O. (2008) Viltet; biologi og forvaltning. Tun forlag. Oslo.

Hörnell-Willebrand, M. (2022) Ripor – biologi och förvaltning. Zoomföreläsning med ripforskare Marie Hörnell Willebrand 2022-02-16. Silvermuseet. <https://www.youtube.com/watch?v=pNKQfCHkRUk>

Kjønsberg, M., Bakmann, O.A. & Pedersen, S. (2016) Driftsplan for småvilt i Spekedal/Søledalen. Oppdragsmelding nr. 2 – 2016. Høgskolen i Hedmark. <https://brage.inn.no/inn-xmlui/handle/11250/2407267>

Kvasnes, M.A.J., Pedersen, H.C., Solvang, H., Storaas, T. & Nilsen, E.B. (2015). Spatial distribution and settlement strategies in willow ptarmigan. *Population Ecology* 57:151. <https://doi.org/10.1007/s10144-014-0454-1>

Kvasnes, M.A.J (2018) Estimat lirypehabitat i statsallmenningene i Lierne. Notat. NINA.

Pedersen, H. C & Storaas T. (2013) Rypeforvaltning – rypeforvaltningsprosjektet 2006–2011 og veien videre. Cappelen Damm, Oslo.

Vedlegg 1 Oversikt over takseringslinjer

(NB! Refugieområdene er opphevet. Kartet blir oppdatert etter høringen).

